Kristus syntyy – kiittäkää!

Kristuksessa rakkaat ystävät!

Pyhä kirkkomme viettää vuoden taitteessa sekä Kristuksen syntymän että kasteen juhlaa. Molemmissa näissä suurissa kirkkovuoden juhlissa on kyse Jumalan ilmestymisestä. Profeetta Jesaja ennusti Vapahtajan syntymästä seuraavasti: ”Sillä lapsi on syntynyt meille, poika on annettu meille. Hän kantaa valtaa harteillaan, hänen nimensä on Ihmeellinen Neuvontuoja, Väkevä Jumala, Iankaikkinen Isä, Rauhan Ruhtinas” (Jes. 9:5) Ennustus kävi toteen kun Jumalan valitsema Neitsyt synnytti Pojan – Väkevän Jumalan. Tähti johti niin vähäosaiset paimenet kuin myös idän tietäjät kumartamaan lahjoineen vastasyntynyttä maailman hallitsijaa – Rauhan Ruhtinasta.

Kristuksen julistustyön alkuna oli profeetta Johannes Edelläkävijän ja Kastajan suorittama kaste. Pyhä Henki laskeutui kasteessa Jeesuksen päälle kyyhkysen kaltaisena ja taivaasta kuului ääni: ”Sinä olet minun rakas Poikani, sinuun minä olen mieltynyt.” (Luuk. 3:22). Vapahtaja opetus ja ihmetyöt ajoittuvat kasteessa tapahtuneen Jumalan ilmestyksen jälkeisille vuosille. Kristuksen opetuksista ja vapaaehtoisesta kuolemastaan ihmiskunnan puolesta me saamme uskoa ja toivon iankaikkisesta elämästä, jonka Jumala on meille luvannut (Joh. 3:16).

Tämän juhlatervehdykseni myötä kiitän kaikkia teitä Pyhien Sergein ja Hermanin Veljeskunta ry:n toimintaan osallistuneita ja toivotan vuoden 2018 yhteistyöllemme myönteistä yhteishenkeä ja Jumalan siunausta.

Kristuksessa Teitä tervehtien ja siunaten,

+Arseni

Joensuun piispa

Hyvät ystävät,

tämä kirje saavuttaa teidät juhlan valmistelukiireiden keskellä. Syksyn toiminta on suurimmaksi osaksi jo takanapäin ja kevätkautta on jo suunniteltu. Näin vaiheet seuraavat toisiaan yhtä hyvin alaosastojen kuin keskusjärjestönkin toiminnassa. Aina on mahdollista iloita menneestä ja pohtia, miten asioita voisi kehittää ja toimia siten, että mahdollisimman moni voisi kiinnostua ja osallistua, myös omalla panoksellaan!

Veljeskunnan vuosijuhlia vietettiin Valamon luostarissa 13.–15. lokakuuta. On mieluisaa muistaa näitä päiviä: osallistujia oli eri puolilta Suomea ja kymmenien ihmisten puheensorina täytti juhlasalin ja Trapesan. Ohjelma on saanut kiitosta, tämä ilahduttaa luonnollisesti järjestäjää! Teema, Juuret ja monikulttuurisuus, avautuu nyt uudella, entistä vivahteikkaammalla tavalla. Sama teema on kirkon järjestöillä esillä myös tulevana vuonna. Tämän kirjeen liitteenä on isä Ioannis Lampropouloksen värikäs juhlapuhe aiheesta ja toivon, että sitä luetaan ja että siitä keskustellaan eri näkökulmia soveltaen!

Syyskuussa yhdessä Valamon opiston kanssa pidetyt venäjänkielisten seurakunta-aktiivien tietojenvaihtopäivät osoittivat, miten seurakunnissamme on runsas vapaaehtoispotentiaali uusissa jäsenissään, jotka ovat jo asettuneet Suomeen ja kasvattavat täällä perheitään. Silmiinpistävää oli yleisesti havaittava halu toimia yhdessä kantaseurakuntalaisten kanssa tavalla, joka on vakiintunut Suomen oloissa!

Kiitän siitä vieraanvaraisuudesta, mikä minulle on osoitettu, kun olen vieraillut eri seurakunnissa. Syksyn aikana on yhdessä Filantropian Riina Nguyenin kanssa saatettu päätökseen diakonian ja lähetyksen kierrosta käyden Lahden, Lappeenrannan ja Nurmeksen seurakunnissa. Tämän lisäksi olen alaosastojen kutsusta vieraillut Sotkamossa, Lappeenrannassa ja Järvenpäässä.

On ollut upeaa tavata ihmisiä, jotka ovat omistautuneet palvelemaan seurakuntaa ja lähimmäisiä, joilla on kysyvä ja ideoiva suhtautuminen siihen, mitä ympärillä tapahtuu. Juuri tällaista asennetta tarvitaan: silloin on olemassa myös valmius käyttää Luojan antamia lahjoja toisten ihmisten hyväksi. Samalla voimme olla vakuuttuneita siitä, että Jumala antaa kaiken sen avun, mitä tarvitsemme hyvän tekemiseen!

Veljeskunnan hallitus on vuoden 2017 aikana myöntänyt seuraavat huomionosoitukset:

Kultainen ansiomerkki: Ritva Hilakivi, Vihannin tiistaiseura; Irja Tenhunen, Iisalmen tiistaiseura; Leena Saranpää, Porvoon tiistaiseura; rovasti Timo Mäkirinta, veljeskunnan hallitus

Hopeinen ansiomerkki: Anja Kärkkäinen, Kiuruveden tiistaiseura; Kyllikki Akkila, Arja Kärnä ja Eila Pihavaara, Iisalmen tiistaiseura; Kalevi Kyyrönen, Aulis Kyyrönen, Lapinlahden tiistaiseura; Anita Luonila, Porin seudun tiistaiseura

Pronssinen ansiomerkki: Martti Hyvönen ja Meeri Rusanen, Sotkamon tiistaiseura; Niina Alhanen ja diakoni Jarkko Luonila, Porin seudun tiistaiseura

Pronssinen laulajamerkki: Jyri Luonila, Riitta Lehto-Toivanen, Anneli Forsberg-Setälä ja Mikael Kasanko, Porin seudun tiistaiseura

Veljeskunnan viiri: Sirkka Kärkkäinen ja Terttu Kumpulainen, Kiuruveden tiistaiseura; Elli ja Veikko Tiittanen, Vihannin tiistaiseura; Irja Parviainen, Lapinlahden tiistaiseura; Titta Himberg, Kuopion tiistaiseura; Järvenpään ystäväpiiri ja Joensuun ortodoksinen seurakunta, veljeskunnan hallitus;

Kannustuskirja: Liisa Mäkinen, Vihannin tiistaiseura; Irma Tuomainen, Siilinjärven tiistaiseura; Satu Tauro, Lapinlahden tiistaiseura.

* * *

Hyvät ystävät, tämän kirjeen liitteenä olevassa tulevien tapahtumien yhteenvedossa mainitaan perhepäivät, jotka kevätkaudella toteutamme Kajaanissa ja Mikkelissä. Syyskaudella on niinikään kaksi perhepäivää, Oulussa ja Turussa. Nämä päivät järjestämme yhdessä Ortodoksisten nuorten liiton ja Filantropian kanssa. Ne on tarkoitettu kaikenikäisille, ei vain lapsiperheille! Kuten tapahtumayhteenvedossa mainitaan, veljeskunnan osuudessa tarjotaan mahdollisuutta keskustella olemisen eri ulottuvuuksista: kehon, mielen ja hengen tasapainosta.

Toivotan teille jokaisella siunattua joulurauhaa ja iloa Vapahtajan syntymästä. Hän varjelkoon meitä seuraavan vuoden kierron aikana pyhien Sergein ja Hermanin esirukouksien myötä!

Sergius Colliander
toiminnanjohtaja, rovasti

Järvenpään pyhäkköyhteisöä kuulemassa piispa Arsenin puheenvuoroa rukouksesta 3.12.2017

PYHIEN SERGEIN JA
HERMANIN VELJESKUNTA

TULEVIA TAPAHTUMIA

Seuraa pshv.fi!

Valamontie 42, 79850 Uusi-Valamo
puhelin 0500 314680, sähköposti pshv@ort.fi

Valamon opiston kanssa yhteistyössä	
Ilmoittautuminen ja tiedustelut kurssit@valamo.fi puh. 0175701401	**Seurakuntalehtien avustajakurssi pe–la 19.–21.1., *ilmoittaudu 5.1. mennessä!*** Kirkon jäsenille tuleva seurakuntalehti on merkittävä yhdysside. Tämän edellytyksenä on kuitenkin, että lehdessä on riittävästi paikallisia uutisia. Pienikin tapahtuma ansaitsee kertomuksen! – Avustajakurssilla lehtienteon ammattilaiset selvittävät, mihin on kiinnitettävä huomiota ja mitä ”kompia” tulisi välttää. Tule mukaan innostavaan viikonloppuun! Juuri sinun kynänjälkesi voi näkyä lehden seuraavissa numeroissa! **Church for Everyone pe–la 2.–4.2.** Välähdyksiä monikasvoisesta ja kulttuurisesti rikkaasta ortodoksisesta kirkosta. – Glimpses of the multifaced and multiculturally rich Orthodox Church in Finland
ONL:n ja Filantropian kanssa yhteistyössä	
Kajaani la 24.3. Mikkeli la 28.4.	**Perhepäivä**, jossa herätetään ajatuksia ja sukelletaan toimintaan kaikille ikäryhmille sopivasti! Veljeskunta vastaa aikuisosiosta, jossa pohditaan kehon, mielen ja hengen tasapainoa
Veljeskunta vierailee	
Oulu pe–la 5..–6.1.	Teofania ja Oulun tiistaiseuran 70-vuotisjuhla, isä Sergius, juhlapuhe
Juuka su 14.1. klo 9	Juuan pyhän profeetta Elian tšasounan 60-vuotis- ja Juuan tiistaiseuran 70-vuotisjuhla, piispa Arseni
Turku la–su 20.–21.1.	Isä Sergius Turun tiistaiseuran vieraana: vigilia ja liturgia kirkossa, kirkkokahvit ja alustus seurakuntasalissa
Suonenjoki la–su 27.–28.1.	Suonenjoen tiistaiseuran 70-vuotisjuhlaa vietetään jumalanpalvelusten yhteydessä. Piispa Arseni ja isä Sergius
Helsinki la 14.4.	Seurakunnan auttava puhelin 25 vuotta: seminaari, jossa isä Sergiuksella alustus
Huomaa tämä Valamon opiston kurssi!	
Ilmoittautuminen ja tiedustelut kurssit@valamo.fi puh. 0175701401	**Hiljaisuuden retriitti ke–su 7.–11.2.** Retriitissä laskeudutaan hiljaisuuteen, ulkoiset vaikutukset minimoidaan ja tilaa pyritään luomaan Jumalan äänen kuulemiselle. Retriitissä on mahdollisuus keskustella luottamuksellisesti papin kanssa ja ripittäytyä. Retriitin hengellinen anti on ortodoksisen kirkon rukous- ja jumalanpalveluselämän hengen mukaista. Ortodoksista perinnettä valaistaan johdantoluennolla.

Isä Ioannis Lampropoulos

Juuret ja monikulttuurisuus: ortodoksinen näkökulma

Pyhien Sergein ja Hermanin Veljeskunnan vuosijuhlien päiväjuhla, Uusi Valamo, 15.10.2017

Pohtiessani tämän puheen aihetta kysyin Herra Googlelta mitä monikulttuurisuus hänen mielestään on. Herra Google vastasi minulle tuomalla esille uutisen, joka julkaistiin Ylen nettisivuilla 10.8.2015: *Monikulttuurisuus - mitä se oikeastaan edes tarkoittaa?* Julkaisu on ajalta jolloin pakolaisvirta Suomessa alkoi ja kaikki olimme yllättyneitä maailman nopeasta muuttumisesta ja pakolaisten määrästä.

Ylen uutinen nosti esiin monikulttuurisuus-käsitteen epäkohdat. Uutisen tekijä oli haastatellut professori Mikko Lehtosta ja tekstintuntija Vesa Heikkistä. Heidän mukaansa monikulttuurisuus-termillä voidaan viitata moneen asiaan. Vesa Heikkisen mukaan monikulttuurisuuskritiikin kärki kohdistuu nimenomaan islamiin uskontona ja sen ääri-ilmiöihin, kun taas monikulttuurisuuden puolustajien kielenkäytössä sen perusmerkityksiä ovat suvaitsevaisuus ja moninaisuuden ja erilaisuuden hyväksyminen. Professori Mikko Lehtosen mukaan oikeastaan jokaisen, joka käyttää monikulttuurisuus-käsitettä, pitäisi määritellä, mistä puhutaan.

Sekä Lehtosen että Heikkisen mielestä monikulttuurisuus on hankala termi myös siksi, että ei ole olemassa mitään ei-monikulttuurista kulttuuria. Suomalainen kulttuuri - kuten muutkin kulttuurit – on läpeensä monikulttuurinen. Se on saanut vaikutteita ulkomailta kautta aikain. Professori Lehtonen muistuttaa, että kansallislaulumme on saksalaisen säveltämä ja Suomen lipun värit tulevat Venäjän tsaarin lipusta ja muoto muiden Pohjoismaiden lipuista. Suomen vaakuna taas on vanha ruotsalaissuvun vaakuna. Kun sukututkijat tutkivat suomalaisia sukuja, lähes kaikilta meiltä löytyy esi-isiä ja esiäitejä ulkomailta, Heikkinen muistuttaa.

Peilaillessani yllä olevaa haastattelua tarkistin Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta (THL) käsitteen ”monikulttuurinen väestö” merkityksen. THL:n mukaan "monikulttuurinen väestö" on kattokäsite, jolla tarkoitetaan ihmisiä, joilla on eri etninen tausta tai muu kuin suomalainen syntyperä. Tarkasteltavina olevien ryhmien erityiskysymykset eivät ole yksinomaan heidän kulttuurisiin erityispiirteisiinsä liittyviä, kuten sana monikulttuurinen saattaa antaa ymmärtää, vaan voivat liittyä muun muassa heidän puutteellisiin resursseihinsa, lähtömaassa koettuun vainoon tai kantaväestön taholta koettuun syrjintään.

Mitä monikulttuurisuus sitten tarkoittaa meille? Viittaako monikulttuurisuus meidän ajatuksissamme vieraaseen kulttuuriin vai islamiin vai mihin? Olemmeko pohtineet, että naapuristossa tai rapussa jossa asumme, tai lastemme luokalla tai työpaikallamme, jossa me työskentelemme, on ihmisiä, jotka - vaikka ovatkin suomalaisia - voivat edustaa eri kulttuuria kuin mitä me edustamme?

Vietämme tänään Pyhien Sergein ja Hermanin veljeskunnan vuosijuhlaa. Tämän juhlan ja koko vuoden teemaksi kirkkomme järjestöt ovat yhdessä valinneet ”Juuret ja monikulttuurisuus”.

Aluksi nostan esille Pyhien Sergein ja Hermanin suhteen aiheeseemme. Pyhittäjä Sergein elämäkerran mukaan hän oli kreikkalainen munkki, joka tuli Laatokan järvelle perustaakseen luostarin ja saarnamaan Kristuksesta. Sergei oli vieras, muukalainen, kantaväestölle. Hänen seuraansa liittyi karjalaissyntyinen Herman.

Näistä kahdesta taustaltaan erilaisesta ihmisestä tuli meidän kirkkomme perustajia ja suojelijoita. Pyhittäjät Sergei ja Herman ovat meille esimerkki monikulttuurisuuden asemasta kirkossamme ja sen tavoitteesta. Samaa voisin sanoa myös toisesta kirkkomme pyhästä, Herman Alaskalaisesta, joka matkusti Alaskaan kohti tuntematonta.

Sekä pyhittäjät Sergei ja Herman että pyhittäjä Herman Alaskalainen toteuttivat apostoli Paavalin sanoja galatalaisille: ”Sillä kaikki te, jotka olette Kristukseen kastetut, olette Kristuksen päällenne pukeneet. Ei ole tässä juutalaista eikä kreikkalaista, ei ole orjaa eikä vapaata, ei ole miestä eikä naista; sillä kaikki te olette yhtä Kristuksessa Jeesuksessa. Mutta jos te olette Kristuksen omat, niin te siis olette Aabrahamin siementä, perillisiä lupauksen mukaan” (Gal.3:27-29).

Pyhittäjillä Sergei ja Herman ei ollut sellaista käsitystä suomalaisesta tai karjalaisesta tai kreikkalaisesta kuin nykyisin. Heidän yhteinen perustansa oli kirkko ja Kristus.

Miksi sitten kirkon jäseninä meille on tärkeää korostaa juuriamme ja sitä mistä olemme kotoisin? Miksi ortodoksista kirkkoa ympäri maailma vaivaa kansakeskeisyyden syndrooma, johon lääkettä ei ole vielä löytynyt?

Miten on mahdollista, että me sanomme kirkkomme ovien olevan auki kaikille, ja siitä huolimatta monessa paikassa tässä maassa ja ympäri maailmaa erikielisten ja eri maista olevien ortodoksien on vaikeaa olla yhteistyössä keskenään?

Ennen ”syntyperäiset” ortodoksit asuivat suljetuissa yhteiskunnissa. Ortodoksisuus oli rinnastettu sen mukaan mistä ihminen oli kotoisin. Ortodokseja ovat olleet kreikkalaiset, venäläiset, romanialaiset, serbit jne. Kun maahanmuutto Amerikkaan ja Eurooppaan alkoi, saman maan asukkaat kokoontuivat ja perustivat omankielisiään seurakuntia, joiden päätavoite oli pitää yllä ryhmän kulttuuria ja kieltä. Tämä on muuttanut ortodoksista kirkkoa ympäri maailma 1900-luvulta tähän päivän asti kansallisten gettojen kieli- ja kulttuurikerhoksi. Etukäteen pahoittelen käyttämääni sanaa 'kerho'.

Jos joku muusta maasta kotoisin oleva ortodoksi tuli MEIDÄN kirkkoomme, olisi hänen pitänyt selittää mistä kautta ja miten ortodoksisuus tuli hänen perheeseensä. Minulle on edelleen arkipäivää, että kun vierailen kotimaassani, selitän ainakin kerran miksi minun puolisoni Riikka on ortodoksi, vaikka hän on suomalainen. Tai muistan, kun minulta kysyttiin yhdessä haastattelussa ”Mistä päin Karjalaa olet kotoisin?” Me ortodoksit sotkemme kirkon ja kansallisuuden. Pahimmillaan me käännämme selkämme niille, jotka eivät ole kotoisin samasta maasta kun me tai samasta kylästä kuin me, vaikka puhumme samaa kieltä.

Tässä vaiheessa muistutan, että etnofyletismi – ”kansanmielisyys” – on tuomittu ensimmäistä kertaa ortodoksisessa kirkossa vuonna 1872. Viime vuonna Kreetalla pidetyssä Suuressa synodissa kirkkomme päämiehet keskustelivat aiheesta laajasti. Kirkkomme suuri siunaus ja lahja on, että Suomessa on vain yksi ortodoksinen kirkko, jonka suojeluksessa olemme kaikki, taustastamme riippumatta. Kuitenkin, vaikka meidän tilanteemme on sellainen ja hyvin siunattu, onko hetkiä jolloin koemme, että monikulttuurisuus on uhka kirkollemme, vai voiko se olla mahdollisuus toteuttaa Kirkkomme opetusta, joka paljastuu Raamatussa Apostolien teoissa?

Luemme helluntain juhlan epistolassa: "He tulivat täyteen Pyhää Henkeä ja alkoivat puhua eri kielillä sitä mitä Henki antoi heille puhuttavaksi.... Kun tämä ääni kuului, paikalle kerääntyi paljon väkeä, ja hämmästys valtasi kaikki, sillä jokainen kuuli puhuttavan omaa kieltään. He kysyivät ihmeissään: "Eivätkö nuo, jotka puhuvat, ole kaikki galilealaisia? Kuinka me sitten kuulemme kukin oman synnyinmaamme kieltä? Meitä on täällä partilaisia, meedialaisia ja elamilaisia, meitä on Mesopotamiasta, Juudeasta ja Kappadokiasta, Pontoksesta ja Aasian maakunnasta, Fryygiasta, Pamfyliasta, Egyptistä ja Libyasta Kyrenen seudulta, meitä on tullut Roomasta, toiset meistä ovat syntyperäisiä juutalaisia, toiset uskoomme kääntyneitä, meitä on kreetalaisia ja arabialaisia -- ja me kaikki kuulemme heidän julistavan omalla kielellämme Jumalan suuria tekoja." (Ap.t.2:1-11)

Teksti paljastaa, että kirkko oli monikulttuurinen alusta alkaen. Kirkon moninaisuus ja monikulttuurisuus tulee esiin alusta asti. Tähän viittaavatkin Apostoli Paavalin sanat ”Ei ole juutalaista eikä kreikkalaista”.

Kreikassa, Voloksen kaupungissa sijaitseva ortodoksinen akatemia järjesti v. 2004 symposiumin aiheesta ”Ortodoksinen kirkko ja Monikulttuurisuus”. Akatemian johtaja Pantelis Kalaitsidis julkaisi tämän symposiumin vuoksi artikkelin aikakauslehdessä ”Synaxis”, jossa hän käsittelee aihetta ”Ortodoksisuus ja monikulttuurisuus”. Pantelis Kalaitzidis nostaa esiin sekä Pyhän Johannes Krysostomoksen että Pyhittäjä Maksimos Tunnustajan opetuksen erilaisuudesta ja identiteetistä (ταυτότητα) ja sen suhteesta kirkon opetukseen. Molempien kirkon suurten opettajien mukaan kirkon tavoite on yhdistää meidän erilaisuutemme. Kirkko yhdistää meidät toistemme kanssa erilaisuudestamme huolimatta. Yhteinen nimittäjämme on Kristus. Ja tässä meidän olisi hyödyllistä ajatella sunnuntaiaamua seurakuntamme kirkossa. Sinne tulevat kaikki kirkkomme jäsenet taustasta huolimatta osallistuakseen Pyhään ehtoolliseen. Yhteisen maljan edessä me olemme kaikki yhtä. Yksi ruumis, kuten kirkkoa kutsutaan, monta ja erilaista jäsentä.

Miksi sitten erilaisuus pelottaa meitä? Miksi ympäri maailmaa me ortodoksit näemme monesti toiskulttuuriset ortodoksit uhkana? Tässä varmistan, jotta ei jäisi väärää kuvaa kenellekään, että uhat koetaan molempiin suuntiin, venäläiset ja kreikkalaiset ovat uhkana suomalaisille ja toisin päin: suomalaisuus on uhka venäläisille ja kreikkalaisille. Molemmat tässä mainitsemani kansallisuudet ovat esimerkkinä eivätkä sääntönä.

Toisin esille kolme esimerkkiä moninaisuudesta. Ensimmäinen esimerkki: kirkkokahvit sunnuntaina. Seurakuntalaiset tulevat seurakuntasaliin ottamaan kirkkokahvia ja menevät istumaan pöytiin. Nopeasti huomaa, että ihmiset istuvat kieliryhmittäin. On tosiasia, että sunnuntaina ihmiset kirkon jälkeen kokoontuvat vaihtaakseen kuulumisiaan. Kuitenkin, mitä meitä estää istumasta siellä, missä kuulemme kieltä, jota emme välttämättä ymmärrä?

Toinen esimerkki. Luen lehdestä, että sunnuntaina on monikielinen liturgia. Jotkut meistä voisivat miettiä, että tulevana sunnuntaina en mene kirkkoon koska liturgia toimitetaan palvelemaan eri kieliryhmiä.

Kolmas esimerkki. Suomen ortodoksinen kirkko viettää joulun ja pääsiäisen uuden kalenterin mukaan. Maahanmuuttajien keskuudessa kuulee ajatuksia, että onko tämä oikein? Miksi kalenteri on Suomessa tällainen?

Suoraa lääkettä tähän monikulttuurisuuden pelkoon minulla ei ole. Jokaisen meistä pitäisi mennä itseensä ja miettiä, onko kirkko minuun vai onko kirkko meidän. Kun se on meidän kirkkomme, minun pitää kohdata toinen ihminen sellaisena kun hän on. Toisessa ihmisessä minun pitää nähdä itseäni, vaikka toinen puhuisi eri kieltä kun minä ja viettäisi juhlat eri tavalla kun minä. Tässä on kirkkomme rikkaus: me voimme toimittaa, juhlia ja viettää kirkkovuoden kiertoa omilla tavoillamme ja omilla kielillämme.

Seurakunnan moninaisuus on hyve, joka kutsuu meidät kaikki yhteen. Kirkon sisäänpäinkääntyneisyys taas on pahe joka hajottaa kirkon sisältäpäin. Kun tänään lähdemme seurakuntiimme, viekäämme mukanamme ajatus, että tästä eteenpäin toimimme seurakunnassa kaikkien kanssa, riippumatta ihmisen taustasta. Viekäämme ja viettäkäämme helluntaijuhlaa epistolan sisällön hengessä seurakunnissa. Moninaisuus ja monikulttuurisuus eivät ole kirkkomme uhka vaan kirkkomme mahdollisuus.

Viitteitä:
https://www.thl.fi/fi/web/maahanmuuttajat-ja-monikulttuurisuus/tyokalut/kasitteet
Παντελής Καλαϊντζίδης Ορθοδοξία και Πολυπολιτισμικότητα, Σύναξη τ.91
https://yle.fi/uutiset/3-8192925 Monikulttuurisuus - mitä se oikeastaan edes tarkoittaa?